

В.М. Суховілова, наук. співр.

Національний науковий центр
«Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова»

e-mail: nb_nnc_iviv@ukr.net

**НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
НАЦІОНАЛЬНОГО НАУКОВОГО ЦЕНТРУ
«ІНСТИТУТ ВІНОГРАДАРСТВА І ВІНОРОБСТВА ІМ. В.Є. ТАЇРОВА»
ВІД ДНЯ ЗАСНУВАННЯ ДО СЬОГОДЕННЯ**

Днем народження наукової бібліотеки можна вважати 5 лютого 1905 року, коли В.Є. Таїров на урочистому відкритті Виноробної станції російських виноградарів і виноробів підніс станції в подарунок видання «Вісник виноробства».

Великий внесок у фонд бібліотеки зробили Василь Єгорович Таїров, Володимир Олександрович Гернет, Олександр Абрамович Кіпен, Артур Артурович Ячевський, Георгій Арсенович Барберон та інші відомі меценати. Комітет станції, не маючи достатніх коштів, змушений був обмежитися випискою лише деяких спеціальних журналів. Однак завдяки чуйності багатьох установ і осіб бібліотека станції збагатилася великою кількістю видань, за які Комітет висловив жертводавцям глибоку вдячність.

У звіті Виноробної станції за 1905 рік надруковано список книг, які були в бібліотеці на кінець 1905 року, це 84 назви у 133 томах. У звіті за 1906 рік до бібліотеки надійшло 232 назви, які склали 475 томів. Список дарувальників: Департамент землеробства – 33 томи, вчені Комітету головного управління землеустрою та землеробства – 8, Кавказький філоксерний комітет – 24, Одеський філоксерний комітет – 11, Нікітське училище садівництва і виноробства – 6, Базаров А.І. – 25, сини Базарова А.І. – 98, Барберон Г.А. – 4, Ячевський А.А – 1, Кіпен О.А. – 1.

До 1912 року фонд бібліотеки налічував близько 1000 одиниць.

У 1914 році бібліотеку перевели до нової будівлі станції на березі Сухого лиману, до спеціального приміщення, що складалося з двох кімнат – читальні та книгосховища.

До 1917 року бібліотека поповнювалася за рахунок пожертв приватних осіб. Тільки в 20-ті роки держава почала планово виділяти на придбання спеціальної літератури кошти, які в ці важкі для молодшої країни роки були дуже обмеженими, але до 1925 року наукова бібліотека налічувала в своїх фондах 3000 примірників.

Бібліотечну роботу вів один з наукових співробітників станції, і тільки в 1930 році вперше був запрошений бібліотекар. Була складена картотека статей журналу «Вісник виноробства» та інших журналів.

У 1941 році фонд бібліотеки зріс до 15 тисяч примірників. Прізвища співробітників, які працювали в бібліотеці в довоєнний період, в архівних матеріалах, на жаль, не збереглися.

Під час Другої світової війни бібліотеку не вдалося евакуювати, і вона була майже повністю розграбована, знищені каталоги та картотеки.

Після звільнення міста Одеси з відновленням інституту почалося відродження і наукової бібліотеки. Після війни з квітня 1944 року бібліотеку відновлювала Іванова Тетяна Михайлівна. До переведення до бібліотеки Тетяна Михайлівна працювала в інституті агрономом, але за станом здоров'я її перевели до бібліотеки на посаду завідувачки бібліотекою. Оскільки тільки невелика частина книг була захована працівниками бібліотеки і їх повернули на місце, Тетяна Михайлівна почала збирати книги по всьому селищу, їздити в різні організації, по крихтах збирати книги, домоглася повернення багатьох цінних книг. До 1946 року їй вдалося повернути вивезені окупантами до Румунії книги тільки 100 томів.

1946 році фонд бібліотеки налічував 16 тис. примірників. Знову був складений предметний каталог та картотека на статті з журналів.

До 1957 року в бібліотеці налічувалося понад 32 тис. примірників, якими постійно користувалося близько 100 читачів, матеріальні кошти почали виділятися планово. Тетяна Михайлівна Іванова очолювала бібліотеку до липня 1960 року.

У 1960 році завідувачкою бібліотекою призначили Істоміну Ганну Юхимівну.

У 1963 році бібліотека приступила до більш детального складання предметно-системного та алфавітного каталогів, тематичних картотек, які постійно поповнюються та оновлюються. Значні зміни в житті бібліотеки відбулися в 1965 році, з введенням у дію нового головного адміністративно-лабораторного корпусу інституту. Бібліотека зі старої будівлі переїхала до нової. Площа бібліотеки збільшилась до 270 м². Штат працівників збільшився до чотирьох осіб. Бібліотека мала окремі приміщення: книгосховище, абонементний зал та читальний зал на 30 читацьких місць. У довоєнні та післявоєнні роки науково-технічна інформація про результати наукових досліджень інституту ім. В.С. Таїрова та передовий виробничий досвід поширювалися за допомогою видання спеціальних журналів, книг, брошур, наукових та науково-популярних статей, листівок, а також шляхом проведення науково-практичних конференцій, нарад, семінарів, курсів підвищення кваліфікації. Вся ця відповідальна і велика за обсягом робота лягала переважно на плечі вченого секретаря інституту, керівників відділів та лабораторій, а також співробітників наукової бібліотеки.

Постійне зростання обсягу роботи, викликане появою нових тем та розділів тематики наукових досліджень, зумовило створення 22 червня 1966 року нового координуючого структурного підрозділу інституту – відділу науково-технічної інформації та сільськогосподарської пропаганди. Очолив відділ Володимир Іванович Габович, людина виняткової працездатності, кандидат сільськогосподарських наук, учень видатного вченого-виноградаря Олександра Михайловича Негруля. Відділ складався з наукової бібліотеки, редакційно-видавничої групи, наукового сектора. Пізніше була створена патентно-ліцензійна група.

З 1979 по 1993 рік бібліотеку очолила Осіння Лариса Олександрівна. Це був період інтенсивного розвитку інституту та зміцнення матеріальної бази бібліотеки.

З 2004 по 2007 рік завідувачкою наукової бібліотеки була Ольга Зиновіївна Тивровська. У 1993-2004 роках і з 2007 року до теперішнього часу бібліотеку очолює Валентина Миколаївна Суховілова.

Абонемент наукової бібліотеки

На Міжнародній науковій конференції «Таїровські читання» в 2014 році відбулося урочисте відкриття фонду раритетної та цінної літератури. Право перерізати стрічку було надано директору інституту Власову Вячеславу Всеволодовичу та віце-президенту НААН України, академіку Мельничуку Максиму Дмитровичу. На відкритті також були присутні заступник директора Департаменту агропромислового розвитку Одеської обласної адміністрації Коваленко Петро Петрович, академік АН Республіки Молдова Гаїна Борис Сергійович та інші.

Урочисте відкриття фонду раритетної літератури

Фонд раритетної літератури

Фонд раритетної літератури складає 1022 примірники. Найстаріша книга – «Керівництво з патолого-хімічному аналізу за Гоппе» німецькою мовою 1858 року видання. Також є в наявності цінні та рідкісні книги: Цабель М.Є. «Руководство по виноградарству с атласом рисунков» (1873), Гардан К. І. «Виноградарство и виноделие с пояснительными рисунками» (1874), Балас М. «Виноделие в России» (1895), Фоекс Г. «Полный курс виноградарства» (1904), Барберон Г. А. «Виноградарство» (1912), Дарвин К. «Учение о происхождении видов в царстве растений и животных» (1864) та інші книжки. Фонд знаходиться в приміщенні поряд з науковою бібліотекою. Воно було відремонтовано та передано на баланс бібліотеки. Книги знаходяться в реставрованих шафах, які колись були в лабораторії агрохімії. Шафи є також раритетними, оскільки їм майже понад 100 років, у зв'язку з чим у бібліотеці додалася ще площа. Фонд раритетної та цінної літератури, як і бібліотека, знаходиться на першому поверсі інституту, тому вікна та двері закриті ґратами.

Наукова бібліотека почала проводити екскурсії до раритетного фонду бібліотеки для співробітників і гостей інституту.

Просвітницька діяльність бібліотеки продовжує вдосконалюватися. Регулярно оформлюються виставки літератури, науково-тематичні виставки, систематично влаштовуються «Дні інформації» з актуальних питань виноградарства та виноробства. Для молодих науковців проводяться консультації на тему «Використання довідково-інформаційного апарату в науковій роботі». До ювілеїв наукових співробітників організовуються виставки опублікованих ювіляром наукових та науково-популярних робіт.

Бібліотека з її чуйними, доброзичливими, висококваліфікованими співробітниками була і залишається центром інформаційного обслуговування спеціалістів інституту, місцем інтелектуального спілкування. Співробітники бібліотеки беруть активну участь у роботі вченої ради інституту, а також у роботі науково-виробничих конференцій, нарад, де надають інформацію з питань, організовують виставки-продажі спеціальної літератури, проводять консультації.